

3. Kondrat'ev Je. V. Svjazi s obshhestvennost'ju: ucheb. posobie dlja vuzov / Je. V. Kondrat'ev, R. N. Abramov. – 2-e izd., ispr. i dop. – M.: Akademicheskij Proekt, 2004. – 431 s.

4. Henslou F. Prakticheskoe rukovodstvo po publik rileyshnz / F. Henslou. – SPb.: Izdatel'skij dom «Neva»; M.: OLMA–PRESS Invest, 2003. – 192 s.

5. Harlou R. Publik Rilejshnz / R. Harlou. – M.: Jeksmo, 2005. – 367 s.

Zaslavska O. O., PhD in Political Sciences, Associate Professor, Khmelnytskyi National University (Ukraine, Khmelnytskyi), zaslavskaya_olga@ukr.net

Public relations as a communicative constituent of the state administration process

Hereby the public relations have been analyzed as a communicative constituent of the state administration process in the content of modern processes of Ukrainian society's transformation system. It has been proved that there is an appropriateness to introduce forms and methods of public relations to the state administration as the integral parts of political process in the modern Ukraine, which will practically enable the implementation of the principles of openness and transparency of state administration and the public's support growth as regards the state government's acts. It has been determined that PR system development at the bodies of state power will afford the opportunity to build up the effective mechanism to solve many problems that can arise at state administration, in such a way to overcome the estrangement between the public and state. Owning to the availability only of developed and effective mechanisms of feedback between administration's subjects and objects one can talk about coming into being of civil society in Ukraine.

Keywords: public relations, bodies of state power, state and administrative process, communication, PR–technologies.

Заславская О. А., кандидат политических наук, доцент кафедры философии и политологии, Хмельницкий национальный университет (Украина, Хмельницкий), zaslavskaya_olga@ukr.net

Паблік рилейшнз как коммуникативная составляющая процесса государственного управления

Осуществлен анализ публич рилейшнз как коммуникативной составляющей государственно–управленческой деятельности в контексте современных процессов системной трансформации украинского общества. Доказана целесообразность внедрения в практику органов государственного управления форм и методов публич рилейшнз как неотъемлемого элемента политического процесса в современной Украине, который позволяет реализовать принцип открытости государственного управления, увеличить уровень поддержки действий государственной власти со стороны населения. Определено, что развитие системы PR в органах государственной власти даст возможность создать действенный механизм решения многих проблем, возникающих в процессе государственного управления, главным образом преодолеть отчуждение между общественностью и государством. Только при наличии развитых и эффективных механизмов обратной связи между субъектами и объектами управления можно говорить о становлении гражданского общества в Украине.

Ключевые слова: публич рилейшнз, органы государственной власти, государственно–управленческий процесс, коммуникация, PR–технологии.

* * *

УДК 32:316.64+314.18

Колісніченко Р. М., кандидат політичних наук, доцент, директор, Кіровоградський інститут Міжрегіональної Академії управління персоналом (Україна, Кропивницький), RMK7@ukr.net

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І ДЕМОГРАФІЧНІ ОЗНАКИ ГЛОБАЛІСТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ

Здійснено аналіз значення процесів глобалізації, їх впливу на трансформацію глобальних проблем людства. Досліджено основні ознаки адміністративно–відповідального та соціально–виховного типів глобалістичної свідомості. Обґрунтовано необхідність гармонізації глобальної демографічної ситуації шляхом усунення головних причин високої народжуваності у країнах, що розвиваються, що передбачає збільшення уваги до контролю за використанням гуманітарної допомоги, стимулювання соціально–економічного зростання, підвищення якості життя і соціального забезпечення населення, розвиток систем охорони здоров'я, освіти, інформаційного простору, формування відповідального ставлення до політики дітярродження.

Ключові слова: глобалізація, глобалістична свідомість, демографічні процеси.

Предметом багатьох сучасних наукових досліджень постають процеси розвитку й зміцнення політичних, соціально–економічних, ідейно–культурних та інших зв'язків, що формуються на глобальному рівні в умовах науково–технічного прогресу. По мірі зростання рівня глобалізованості сучасного світу, відчутності його наслідків підвищується інтерес до вивчення тенденцій глобалізації, їх важливого впливу на глобальні проблеми взаємовідносин людини і суспільства. Однією з найбільш складних проблем у цій царині є невинне зростання чисельності світового народонаселення, що призводить до надмірного забруднення навколишнього середовища, виснаження природних ресурсів, поширення бідності, різноманітних захворювань, війн, тероризму тощо. За цих умов безсумнівною є необхідність детального дослідження демографічних ознак глобалістичної свідомості людства у контексті пошуку шляхів гармонійного вирівнювання світового демографічного розвитку.

На дослідженні особливостей політичної свідомості суспільства зосередили увагу В. Бабкін, В. Горбатенко, Ю. Шемшученко, інші вчені [5]. Причинно–наслідкові зв'язки глобалізації вивчали Е. Гідденс, Н. Зарубіна, О. Панарін, інші науковці [2; 4; 5]. Глобальні демографічні процеси постають предметом досліджень А. Воронцова, Я. Олійника, В. Ситарова, експертів міжнародних організацій та багатьох інших дослідників [1; 3; 6]. Проте, демографічні ознаки глобалістичної свідомості, її типологія потребують подальшого наукового аналізу в контексті дослідження сучасних глобалізаційних процесів.

Метою статті є аналіз значення глобалізації та демографічних ознак глобалістичної свідомості.

Глобалізація (від англ. global – світовий, всесвітній) є загальноцивілізаційним процесом, який справляє величезний вплив на політичну та інші сфери людського буття. Існують чотири основні підходи до розуміння сутності глобалізації як процесів: 1) зміцнення зв'язків між найвіддаленішими куточками планети; 2) поширення єдиних, спільних для всього людства технологій, культури, ідей, ціннісних орієнтацій, способу життя, поведінки тощо; 3) зростання загальнолюдських інтересів у всіх сферах людського буття, породжених поглибленням взаємозалежності країн і народів; 4) виникнення політичних, соціально–економічних, військових, екологічних та інших глобальних проблем, спільних для світового співтовариства [5, с. 107].

У науковому світі не існує єдиного загально визначеного визначення поняття глобалізації. Серед широкої палітри запропонованих дослідниками визначень доцільно виділити позитивістський, об'єктивістський та негативістський методологічні підходи до розуміння характеру і значення глобалізації. В межах позитивістського підходу глобалізація розглядається як переважно позитивне історичне явище, що комунікативно зближує регіони планети, зливає світ у єдине ціле, формуючи глобальну людську спільність. Зокрема, Е. Гідденс трактує глобалізацію як розширення світових соціальних зв'язків, які з'єднують віддалені регіони таким чином, що місцеві події розвиваються під впливом подій, які відбуваються за багато миль від них. На думку Д. Гелда, глобалізація передбачає набуття політичною, економічною і соціальною діяльністю всесвітнього характеру за своїми наслідками [5, с. 107].

Об'єктивістський підхід розглядає глобалізацію як глобальний процес, що характеризується як істотними позитивними, так і значними негативними ознаками, такими як послаблення культурного розмаїття й зростання світової однотипності, подальше звуження ролі країн, що розвиваються та інше. Так, Р. Робертсон визначає глобалізацію як історичний процес посилення контактів між різними частинами світу, що призводить до зростаючої одноманітності у житті народів планети [5, с. 107]. Згідно поглядів Н. Зарубіної, глобалізація є процесом залучення національних економік, товариств, культур до якісно нової світової єдності, що за своєю природою є транснаціональною, такою що лежить поверх кордонів окремих держав, націй, цивілізацій і має власні специфічні принципи функціонування. В умовах глобалізації традиційна парадигма «Схід – Захід», поступається місцем парадигмам «Північ – Південь» і «Центр – Периферія», згідно яких розвинені країни «Півночі» є глобальним центром, що здійснює світове управління і координацію, а бідні, залежні країни відносяться до периферії з відведеними їй відповідними функціями [2, с. 343–353].

Негативістський підхід надає глобалізації переважно негативного значення, розглядає її як явище, більшість ознак і наслідків існування якого мають негативний, шкідливий для людства характер. Зокрема, на думку О. Панаріна, глобалізм є найбільшим викликом сучасності, спрямованим на встановлення світовими бізнес-елітами контролю над ресурсами планети та експлуатацію населення країн, що розвиваються [4, с. 11–27].

Важливою умовою об'єктивного наукового аналізу глобалізації є застосування критичного об'єктивістського підходу до вивчення її характеру, врахування широкого розмаїття переваг та недоліків глобалізованого світо-сприйняття. Глобалізаційні процеси слід розглядати як значне надбання сучасної цивілізації, що поєднує світ, забезпечує його єдність, координованість і водночас належить до суттєвих недоліків людського прогресу, що лежить переважно у площині забезпечення справедливості світового розвитку. Глобалізація є складним, суперечливим процесом посилення комунікативності, вестернізованої схожості, однотипності світу, що в контексті розвитку глобальної проблематики асиметрично сприяє як подоланню глобальних проблем людства так і їх загостренню. Позитивними результатами глобалізації є світовий розвиток ринкової економіки, посилення міжнародного поділу праці, поширення ліберальних цінностей, демократії тощо. До негативних ознак глобалізаційних тенденцій слід віднести глобальне посилення різниці у доходах найбагатших і найбідніших верств населення, несправедливої концентрації лівової долі світового багатства в руках власників транснаціональних корпорацій, зростання надмірного впливу великого капіталу на світову політику та ін.

Суттєвий вплив глобалізації відчувається на трансформації глобальних проблем сучасності у площині взаємовідносин людини і суспільства, до яких належить, зокрема, демографічна проблема, проблеми охорони здоров'я, розвитку освіти, культури, захисту прав людини, утвердження демократії тощо. Найбільш гострою серед них є проблема надмірного зростання чисельності людства й перенаселення планети, похідним наслідком якої є загострення усіх інших перелічених глобальних проблем.

Демографічна політика (від грец. *demos* – народ і *grafo* – пишу) являє собою регулюючий вплив держави на розвиток народонаселення, що здійснюється для стимулювання або обмеження народжуваності, оптимізації процесів міграції з метою створення раціональної структури населення регіонів за статтю і віком [5, с. 137]. Особливості тривалої світової демографічної політики у середині ХХ ст. виявилися однією з причин глобального демографічного вибуху – різкого прискорення темпів кількісного зростання населення, що зумовило швидке загострення й перетворення соціально-економічних проблем країн, що розвиваються на загальнопланетарні виклики людству [3]. Сучасне перенаселення планети тягне за собою значне зростання обсягів споживання природних ресурсів, навантаження на біосферу, інтенсифікацію екологічного забруднення, поширення бідності, соціальної незахищеності, агресивності, міжнародної напруги. Все це засвідчує гостру необхідність пошуку оптимальних шляхів уповільнення світового процесу зростання чисельності людства.

Залежно від ставлення до шляхів стабілізації чисельності світового народонаселення доцільно виділити нейтральний, загальний та вибірково-типи глобалістичної свідомості. Нейтральна глобалістична свідомість відрізняється низькою обізнаністю й відсутністю інтересу щодо демографічних проблем світу, байдужим, безвідповідальним ставленням до особливостей, можливих наслідків та шляхів вирівнювання глобальних демографічних процесів. Носії нейтрального типу глобалістичної свідомості не усвідомлюють потреби оволодіння знаннями щодо особливостей глобальної демографічної політики і відповідно здійснюють найменший вплив на неї у контексті подолання світової демографічної загрози.

Загальному типу глобалістичної свідомості характерна наявність стійкого інтересу і середнього ступеню обізнаності щодо глобальної демографічної ситуації, підтримка ідеї глобального зменшення чи стабілізації існуючого рівня народжуваності у всіх країнах світу не залежно від національних демографічних показників. На думку носіїв загальної глобалістичної свідомості, це надасть можливість максимально швидко зупинити світове зростання чисельності людства і запобігти критичному антропогенному навантаженню на біосферу. Втім, слід враховувати, що демографічна ситуація в світі характеризується значною нерівномірністю, контрастністю. На фоні загальнопланетарного демографічного вибуху, який відбувається переважно за рахунок зростання населення країн, що розвиваються, у деяких країнах, таких як Данія, Німеччина, Угорщина, Україна, спостерігається протилежна тенденція загострення демографічної кризи у вигляді істотного зниження рівня народжуваності і зменшення кількості населення. Довготривале збереження такої тенденції у ряді країн з часом може призвести до депопуляції та зникнення цілих націй і народів як осередків самобутньої культури і національних цінностей, порушення світового культурного багатоманіття. Втілення в життя поглядів загальної глобалістичної свідомості може поставити низку країн на межу існування, спровокувати ескалацію міжнародної напруги, а отже вважати таку стратегію прийнятною нажалі не можна.

Вибірковий тип глобалістичної свідомості передбачає здійснення вибіркової демографічної політики, спрямо-

ваної на зменшення рівня народжуваності в країнах з надмірно зростаючим населенням та стимулювання підвищення демографічних показників у державах, в яких чисельність населення стабільно скорочується. Означений підхід здатний забезпечити стабілізацію кількості світового населення із врахуванням інтересів національних держав і збереженням етнічного й культурного розмаїття. Відтак, врегулювання процесів дітонародження у відповідності до суспільних і загальнонародських потреб на основі демографічних особливостей окремих країн і регіонів можна вважати найбільш оптимальним шляхом розв'язання світової демографічної проблеми.

Найбільш дієвими серед загальновідомих способів державного стимулювання людей до продовження роду в країнах, де існує така необхідність, є підвищення рівня життя населення, надання державної грошової допомоги при народженні і вихованні дитини, гарантування сприятливих умов декретних відпусток, якісного медичного обслуговування, екологічно чистого харчування, безпечного навколишнього середовища, спонукальна діяльність ЗМІ тощо [7].

Дискусійним залишається питання щодо вибору шляхів зниження народжуваності у перенаселених регіонах. За відношенням до регулювання народжуваності у країнах з надмірними показниками демографічного зростання одними з основних типів глобалістичної свідомості є адміністративно-відповідальний та соціально-виховний.

В основі пропозицій представників адміністративно-відповідального типу глобалістичної свідомості лежить запровадження системи жорстких адміністративних покарань за перевищення встановлених норм кількості дітей у сім'ях громадян перенаселених країн, де спостерігається стрімке тенденційне демографічне зростання, що порушує баланс соціально-економічного розвитку. Для кардинального обмеження дітонародження передбачається застосування державного примусу до населення, що може здійснюватися за китайським чи індійським зразком.

В якості аргументу на користь наведеної позиції може бути використаний досвід Китайської Народної Республіки, демографічна політика якої, починаючи з 1980-х р., будувалася під гаслом «Одна сім'я – одна дитина», результатом чого стало значне зменшення темпів приросту населення. Сумарний коефіцієнт народжуваності, що дорівнює середній кількості дітей, народжених від однієї жінки, в Китаї знизився з 4,7 у 1973 р. до 1,8 у 2000 р. Протягом 30 років дії тотальних обмежувальних заходів вдалося запобігти народженню майже 400 млн. китайців, що, згідно підрахунків уряду КНР, дозволило уникнути серйозних соціально-економічних негараздів [1, с. 228–232; 8; 9].

Між тим, за успіхи політики з обмеження народжуваності китайцям довелося сплатити високу ціну, адже система адміністративних покарань за порушення демографічних норм відрізнялася особливою суворістю. За народження другої дитини передбачалося накладання штрафу, розмір якого визначався залежно від розміру прибутку сім'ї. Зокрема, в Пекіні штраф за народження другої дитини, як правило, складав розмір середньорічного сімейного доходу, помноженого у 8–9 разів (приблизно від 2000 до 20000 доларів США), що для багатьох сімей стало невідомою сумою. Декретна відпустка, щомісячна державна соціальна допомога та оплата

медичних послуг передбачалися лише на одну дитину і в повному обсязі поверталися державі в разі народження другої. Сім'ї з однією дитиною мали значні переваги при працевлаштуванні, а працівників державного сектору за народження більше однієї дитини майже автоматично звільняли з роботи. Тим же громадянам, які мали спадкові хвороби взагалі заборонялося мати дітей [1, с. 228–232; 8; 9; 10].

Наслідком реалізації безпрецедентної політики дітонародження виявилось масове поширення практики абортів, що офіційно заборонені законодавством, проте неофіційно активно пропагуються й нав'язуються державними чиновниками. За кількістю випадків переривання вагітності Китай займає перше місце в світі. Згідно лише офіційної статистики, в цій країні щороку здійснюється близько 13 млн. абортів, що, як відомо, вкрай негативно відображається на стані здоров'я жіночого організму, а отже і здоров'ї нації [9].

Стратегія стимулювання абортів широко застосовувалася в Індії часів президентства Індіри Ганді. У 1976 р. в Індії на законодавчому рівні запроваджено практику примусових абортів жінок та стерилізації чоловіків, які мали 2 – 3 дітей. Протягом 1976–1977 рр. було стерилізовано більше 8 млн. чоловіків, внаслідок чого коефіцієнт народжуваності істотно зменшився. Проте, медичний підхід до контролю дітонародження став причиною бунту населення Північної Індії та програву І. Ганді на чергових парламентських виборах, після чого до повторного використання подібного демографічного досвіду Індія не поверталася [1, с. 228–232; 6].

Не виникає сумнівів, що жорсткі покарання населення за народження «надмірної» кількості дітей за Індійським чи Китайським сценарієм, не зважаючи на свою відносно високу результативність, є несумісними з сучасними демократичними нормами, принципами соціальної і правової держави. Беззаперечним є твердження про неприпустимість застосування подібної каральної практики, що є грубим порушенням прав і свобод громадян, в сучасному цивілізованому світі. Актуальним залишається вироблення більш гуманних методів регулювання чисельності світового народонаселення.

Соціально-виховний тип глобалістичної свідомості характеризується підтримкою ідеї гармонізації глобальної демографічної ситуації шляхом підвищення соціальних стандартів у слабо розвинених країнах та формування відповідального ставлення до політики дітонародження. Не виключається запровадження програм планування сім'ї, проведення виважених економічних заходів, що стимулюють відмову від народження третьої чи наступної дитини. Разом з тим, поверхневі економічні стимулюючі методи не розглядаються в якості основного фактора вирішення демографічної проблеми. Основна спрямованість соціально-виховної глобалістичної свідомості направлена на усунення головних причин високої народжуваності у країнах, що розвиваються, що передбачає збільшення уваги до контролю за використанням гуманітарної допомоги бідним країнам, стимулювання їх соціально-економічного зростання, підвищення якості життя і соціального забезпечення населення, розвиток систем охорони здоров'я, освіти, інформаційного простору тощо.

Посилення контролю за використанням коштів, які надаються розвиненими державами на реалізацію

соціальних програм у країнах, що розвиваються підвищить ефективність їх використання, сприятиме зростанню рівня довіри громадян передових держав до бідних країн, а отже посиленню їх міжнародної підтримки, більш активній реструктуризації і скасування фінансових боргів, розширенню торгівельних пільг, пожевлення надання технічної й технологічної допомоги, необхідної для забезпечення належного економічного зростання.

Загальний розвиток економіки, модернізація виробництва й запровадження у виробничий процес новітніх технологій, справедливий розподіл світового багатства уможливають підвищення життєвого рівня населення, подолання бідності, гарантування достойного пенсійного забезпечення, передусім у країнах «третього світу», що усуне необхідність використання дітей у сімейному господарстві, звільнить їх від функції основного джерела матеріальної підтримки пристарілих батьків. В такий спосіб, передбачається нівелювання економічної зацікавленості людей у багатодітності.

Розширення раціону харчування, покращення санітарно-епідеміологічних умов проживання, забезпечення якісного медичного обслуговування, оздоровчого відпочинку матиме результатом підвищення стану здоров'я населення, зниження показників дитячої смертності, що усуне причини поширеного на сьогодні страху щодо недоживання дітей до дорослого віку. Доступність для громадян країн, що розвиваються сучасних препаратів контрацепції зменшить ризик небажаної вагітності, запобігатиме поширенню захворювань, що передаються статевим шляхом.

Підвищення соціально-економічного статусу жінки, що відбуватиметься завдяки економічному розвитку, сприятиме розширенню жіночої ролі в суспільстві, її переорієнтації на професійне зростання, реалізацію себе як фахівця, розкриття творчого потенціалу, результатом чого має стати перехід країн, що розвиваються до третього етапу демографічного відтворення, що супроводжується істотним зменшенням рівня народжуваності.

Подолання культурно-релігійних традицій багатодітності пропонується здійснювати шляхом залучення церкви і релігійних діячів до виховання відповідального ставлення населення до глобальної демографічної проблеми й оптимального планування кількості дітей в родині. Важливу роль у виховному процесі передбачається відвести закладам освіти, що мають забезпечити високий освітній рівень населення, надати науково обґрунтовані знання щодо особливостей демографічної ситуації у світі, її існуючих та можливих в майбутньому наслідків. Для цього пропонується розширення світової мережі дошкільних, середніх та вищих навчальних закладів, впровадження практики обов'язкової актуалізації уваги на демографічних показниках світового розвитку при викладанні гуманітарних дисциплін.

Як справедливо стверджують представники соціально-виховної глобалістичної свідомості, завдання засобів масової інформації полягає в об'єктивному висвітленні основних показників і причинно-наслідкових зв'язків глобального демографічного розвитку, популяризації виваженого сімейного планування. В цьому контексті увага звертається на успіхи мас-медіа Мексики, де завдяки показу тематичних телепередач, фільмів і серіалів вдалося істотно послабити традиційну орієнтацію населення на велику сім'ю [6].

Реалізація перелічених заходів щодо корегування світової демографічної політики відкриє можливості значного зменшення темпів зростання кількості населення світу, відносної стабілізації чисельності людства, уникаючи адміністративних чи інших державних утисків, забезпечуючи дотримання прав людини й основних принципів демократії. З цього впливає висновок про те, що пропозиції представників соціально-виховного типу глобалістичної свідомості є найбільш оптимальними й раціональними з огляду ефективності і поваги до людської особистості, що дає підстави кваліфікувати соціально-виховну глобалістичну свідомість як гуманізаційну.

Висновки. Людство має усвідомити пріоритетну цінність життя і здоров'я кожної людини на планеті, переваги людяності й справедливості у відносинах між людьми як на індивідуальному, національному, міжнародному, так і на глобальному рівнях. Обов'язковою умовою цього процесу є виховання гармонійних глобалістичних цінностей, розкриття потенціалу кожної людської особистості у своєму прагненні до досконалості. З метою досягнення гармонії у відносинах між людьми, між людством і природою очевидно є необхідність посилення інтересу більшості населення Землі до демографічних, соціально-економічних та інших глобальних проблем, активної участі народів планети у виробленні й реалізації загальнопланетарної стратегії людського розвитку. Очевидна потреба ціннісного зростання й розширення горизонтів людського бачення світу обумовлює високу перспективність подальших наукових розвідок у напрямку дослідження шляхів формування глобалістичної свідомості людства.

Список використаних джерел

1. Воронцов А. В. Демографія: учебник и практикум для прикладного бакалавриата / А. В. Воронцов, М. Б. Глотов. – М.: Юрайт, 2016. – 287 с.
2. Зарубина Н. Н. Экономическая социология: учебник и практикум для академического бакалавриата / Н. Н. Зарубина. – 3-е изд. – М.: Юрайт, 2015. – 378 с.
3. Олійник Я. Б. Основи екології: підручник / Я. Б. Олійник, П. Г. Шинченко, О. П. Гавриленко. – К.: Знання, 2012. – 558 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/13254-64-shlyahi-virshennya-demografichno-problemi.html>
4. Панарин А. С. Искушение глобализмом. – М.: Изд-во Эксмо, 2003. – 416 с.
5. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В. П. Горбатенко; За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
6. Ситаров Вячеслав Алексеевич. Социальная экология: учебник для бакалавров / В. А. Ситаров, В. В. Пустовойтов. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва: Юрайт, 2015. – 517 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://stud.com.ua/4176/ekologiya/kontrol_demografichnoyi_situatsiyi#671
7. Тімченко Т. В. Глобальна демографічна проблема і здоров'я людини / Т. В. Тімченко // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 53 (№10). – С. 252–257.
8. Укрінформ. Китайська політика планового дітородіння з усіма її «перегинами» в черговий раз опинилася у центрі уваги на цьому тижні / Ольга Танасійчук, 15.06.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/1364222-kitay_diti_bez_prava_na_narodgennya_1734865.html
9. Чжочао Юй. Демографічні чинники соціально-економічного розвитку Китаю / Юй Чжочао // Економічна теорія. – 2014. – №1. – С. 85–90.
10. The Japan Times. Woman in China carrying 8-month baby faces choice: Kill it or lose husband's job, 08.09.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.japantimes.co.jp/news/2015/09/08/asia-pacific/social-issues-asia-pacific/woman-china-carrying-8-month-baby-faces-choice-kill-lose-husbands-job/#.V3FV5tSLR49>

References

1. Vorontsov A. V. Demografiya: uchebnik i praktikum dlya prikladnogo bakalavryata / A. V. Vorontsov, M. B. Hlotov. – M.: Yurayt, 2016. – 287 s.
2. Zarubyna N. N. Ekonomicheskaya sotsiologiya: uchebnik i praktikum dlya akademicheskogo bakalavryata / N. N. Zarubina. – 3–e yzd. – M.: Yurayt, 2015. – 378 s.
3. Oliynyk Y. B. Osnovi ekolohiyi: pidruchnik / Y. B. Oliynyk, P. H. Shishchenko, O. P. Havrilenko. – K.: Znannya, 2012. – 558 s. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://westudents.com.ua/glavy/13254-64-shlyahi-virshennya-demografichno-problemi.html>
4. Panarin A. S. Iskushenie hlobalizmom. – M.: Izd-vo Jeksmo, 2003. – 416 s.
5. Politolohichniy entsiklopedichniy slovnik / Uporyadnik V. P. Horbatenko; Za red. Yu. S. Shemshuchenka, V. D. Babkina, V. P. Horbatenka. – 2–e vid., dop. i pererob. – K.: Geneza, 2004. – 736 s.
6. Sytarov Vyacheslav Alekseevich. Sotsyal'naya ekologiya: uchebnik dlya bakalavrov / V. A. Sytarov, V. V. Pustovoytov. – 2–e yzd., pererab. y dop. – Moskva: Yurayt, 2015. – 517 s. [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa: http://stud.com.ua/4176/ekologiya/kontrol_demografichnoyi_situatsiyi#671
7. Timchenko T. V. Hlobal'na demografichna problema i zdorov'ya lyudini / T. V. Timchenko // Hileya: naukoviy visnik. Zbirnik naukovikh prats'. – 2011. – Vip.53 (№10). – S.252–257.
8. Ukrinform. Kitays'ka polityka planovoho ditorodinnya z usima eiye «perehinamy» v cherhoviy raz opinilasya u tsentri uvahi na ts'omu tizhni / Ol'ha Tanasiychuk, 15.06.2012 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/1364222-kitay_diti_bez_prava_na_narodgennya_1734865.html
9. Chzhochao Yuy. Demografichni chinniki sotsial'no-ekonomichnoho rozvittu Kytayu / Yuy Chzhochao // Ekonomichna teoriya. – 2014. – №1. – S.85–90.
10. The Japan Times. Woman in China carrying 8-month baby faces choice: Kill it or lose husband's job, 08.09.2015 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.japantimes.co.jp/news/2015/09/08/asia-pacific/social-issues-asia-pacific/woman-china-carrying-8-month-baby-faces-choice-kill-lose-husbands-job/#.V3FV5tSLR49>

Kolisnichenko P. M., Ph.D., Associate Professor, Director, Kirovograd Institute of Interregional Academy of personnel management (Ukraine, Kropivnitskiy), RMK7@ukr.net

Globalization and demographic signs of globalistion consciousness

The analysis of the importance of globalization and their impact on the transformation of global challenges. The basic features of administrative-responsible and social-educational types of globalistion consciousness. Substantiated the necessity of harmonizing global demographic situation by removing the main reasons for high fertility in developing countries, providing increased attention to monitoring the use of humanitarian aid to stimulate socio-economic growth, quality of life and welfare of the population, the development of health systems, education, information space, forming a responsible attitude to politics procreation.

Keywords: globalization, globalistion consciousness, demographic processes.

Колесниченко Р. Н., кандидат политических наук, доцент, директор, Кировоградский институт Межрегиональной Академии управления персоналом (Украина, Кропивницкий), RMK7@ukr.net

Глобализация и демографические черты глобалистического сознания

Произведен анализ значения процессов глобализации, их влияния на трансформацию глобальных проблем человечества. Исследованы основные черты административно-ответственного и социально-воспитывающего типов глобалистического сознания. Обосновано необходимость гармонизации глобальной демографической ситуации путем устранения основных причин высоких показателей рождаемости в развивающихся странах, что предусматривает повышенное внимание к контролю над использованием гуманитарной помощи, стимулирование социально-экономического роста, улучшения качества жизни и социального обеспечения населения, развитие систем здравоохранения, образования, информационного пространства, формирование ответственного отношения к политике деторождения.

Ключевые слова: глобализация, глобалистическое сознание, демографические процессы.

* * *

УДК 327(477)

Мазурець Ю. О.,
аспірант кафедри міжнародної інформації, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ),
MazuretsYura5@gmail.com

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ КОНЦЕПТ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ

Енергетичний концепт сучасних міжнародних відносин найчастіше розглядають через призму неореалістського, неоліберального, конструктивістського, міжнародного політекономічного та неомарксистського підходів. Утім, багато вчених схильються до принципу міждисциплінарності при дослідженні даної проблематики. Застосування політичного, історичного, компаративістського і прагматичного методів допомогли з'ясувати повноту розмаїття акторів міжнародних енергетичних стосунків. Окрему увагу приділено фактору значної заполітизованості цих відносин, що чим далі, тим сильніше відносить їх до сфери інтересів не так економістів, як політологів. Вчені сучасності, як і дослідники минулих століть вважали, що енергетична складова міжнародних відносин є однією з найвизначальніших при порівняльній аналізі положення держав на міжнародній арені та тлумаченні їх місця у світовому порядку.

Ключові слова: міжнародні відносини, енергетика, національні інтереси.

Енергетичний концепт сучасних міжнародних відносин є визначальним чинником забезпечення національних інтересів держави на міжнародній арені, оскільки до національних інтересів держави належить наявність безперервного доступу до необхідних енергетичних ресурсів у достатній кількості й необхідної якості. Енергетично незалежна держава повинна контролювати власні внутрішні запаси розвіданих і нерозвіданих енергетичних ресурсів та здійснювати захист національного простору через усунення зовнішніх загроз. При цьому енергетична незалежність може розглядатися в політичному, економічному та безпековому вимірах внаслідок використання державами експортного потенціалу енергоресурсів для посилення власного міжнародно-політичного впливу.

Дослідженню енергетичного концепту сучасних міжнародних відносин, а також його понятійно-категоріальним характеристикам і концептуальним підходам присвячено зарубіжні та вітчизняні наукові роботи С. Андрущенко, В. Баранніка, Дж. Бейкера, К. Бойфілда, О. Брамінського, В. Бушуєва, В. Вербинського, В. Гайдука, М. Гончара, А. Громова, Н. Грущинської, І. Діака, А. Дорошкевича, В. Іващенко, С. Жизніна, А. Закревського, М. Земляного, А. Конопляника, А. Корнеєва, Ю. Корольчука, О. Коппель, В. Крюкова, Д. Маруніча, А. Мاستепанова, К. Медлока, К. Миловидова, Т. Митрової, О. Москальця, Б. Парахонського, С. Пирожкова, К. Полоуса, Г. Робертсона, В. Саприкіна, Б. Соколовського, М. Сороки, А. Сухорукова, О. Троїцького, А. Шевцова, Т. Шинкаренка, В. Фейгіна, П. Хартля, С. Холдїтча, Л. Уніговського, О. Юспіна та інших.

Сучасні міжнародні відносини ґрунтуються на конкуренції за доступ до енергетичних ресурсів, зумовлюючи потребу захисту національних інтересів через розробку ефективних засад зовнішньої та внутрішньої енергетичної політики, що складаються з забезпечення безпеки енергетичних транзитних потоків і національної інфраструктури; диверсифікації енергетичних ринків; залучення інвестицій; видобутку і переробки енергоресурсів; розвитку національного енергетичного сектору. Оскільки міжнародні відносини у сфері енергетики нині вважаються заполітизованими,